

קני כחמור

א. הסוגייה

1. ב"ב קמב: "ההוא דאמר לדביתהו... תתקדש לי".
2. עמוד על מבנה הסוגייה:
 - חלק את הסוגייה ליחידות והפרד בין אמוראים ובין סתמא דגמרא.
 - בדוק את זמנם של האמוראים בסוגייה (בדוק בדק"ס את חילופי הנוסח לשמות האמוראים).
 - שים לב ליחידות הא"י והבבליות. מדוע רבי אבין הינו בעל ההסבר?
 - בדוק אלו יחידות מקורם בקידושין ואלו בב"ב.

ב. קני כחמור

1. היכן מתנסחת מח' זו? האם ניסוח זה הוא ריאלי או ניסוח מופשט? (בלשון אחרת - איזה אדם יאמר קני כחמור?)
2. הסבר למדני לעמדות השונות - ריטב"א ד"ה דאתמר קנה; קובץ שיעורים לב"ב סימן תקא.
3. ראית רב ששת - מרבי יוסי:
 - עיין משנה תרומות פ"ג מ"א.
 - עיין תוספתא תרומות פ"ד ה"ה (ליברמן עמ' 124).
 - ירושלמי תרומות פ"ג ה"א, מ"ב ע"א, "ניחא אבטיח... ותורם".
 - קמג. תד"ה אין לך (תוספתא כפשוטה לזרעים עמ' 342).
 - מי משיב לראיית רב ששת? עד כמה דינו של רבי אילעי מוסכם בבבלי? בדוק במקבילות.
4. הראיה מחמש נשים:
 - עיין בקידושין נב. בדברי רב. האם מבוטאת כאן זיקת משנה זו לאת וחמור?
 - עיין בסוגייה שם נא. - מי יוצר את הזיקה לאת וחמור? האם הוא מקורי בסוגייה שם? ראה קמג. תד"ה רב נחמן.

השיעור

א. הסוגייה

- הרקע לדיון - "ההוא דאמר". דפים אלו מורכבים מדיונים הפותחים בההוא דאמר - לעיל קמא: ולהלן קמג., וקמג.: מזכיר את סגנון פרק חזקת הבתים.
- מבנה הסוגייה:
 - * המקרה
 - * הנך... במקום בניא" - תיאור מח' בין אמוראים א"י ע"י סתמא. עיין דק"ס חסר במינכן, ישנו בהמבורג. בהתאם גם לא גורס דאמרי.
 - * "אמר ליה... מי קני" - הדיון בין רבי אבין רבי אבהו ורבי ירמיה
 - * אמר רב ששת... את וחמור - ראיית רב ששת
 - * שאני התם... תרומה - דחיית הראיה. ע"י מי?
 - * אמר ליה רב מרדכי... תיובתא - דיון רב מרדכי ורב אשי, ראייה נוספת
 - * לאו מי אוקימנא... לי - דחיית הראיה ע"י ציטוט מקידושין
- האמוראים בסוגייה:
 - * אית חולק לטליא - רבי אבין (4-3 א"י ובבל לסירוגין); רבי מיישא (4-3 א"י); רבי ירמיה (4-3 עולה מבבל לטבריה).
 - * לית חולק לטליא - רבי אבהו (3 א"י קיסריה); רבי חנינא בר פפי (3 א"י קיסריה); רבי יצחק נפחא (3 א"י ירד לבבל).
 - * לנוסחתנו רבי ירמיה מציג עצמו כקשישאי.
 - * דק"ס - ההפך, רבי אבהו אומר כן לרבי ירמיה, וכן מסתבר יותר.
 - * מי אומר וטעמא מאי ומפנה לרבי אבין? רבי אבהו אומר כן, ולפי זה יש לבחון את הנוסחאות השונות.
 - * רבי אבין חוזר בו משום קני כחמור.
 - * רב נחמן (3 נהרדעא); רב המנונא (יש כמה); רב ששת (3 נהרדעא).
 - * רב מרדכי (4 או 6)
 - * רב אשי (6)
 - * רב אויא (4 פומבדיתא)
 - * רב הונא בר אויא (6)
- המקרה כרוך במתחים במשפחה עם כמה נשים ומעמד הילדים (אמנם בגמרא לא מפורש שבריה קשישא הוא מאשה אחרת, אך כך פירש הרשב"ם).
- ניתוח המקרה מלמד שכוונת האדם היתה לא להפלות את בנו הגדול לעומת העוברים. מסתבר שהקביעה שקני כחמור לא קנה בנוי על אומדנא זו דהמקרה הוא מקרה בו רצה לצרף ל'חמור' מישהו ולכן אינו קונה.
- היכן מתנסח קני כחמור? האם מול מקרה? חמור נראה כהפשטה.

ב. מר בקישות

- רשב"ם הבין שרבי יוסי מוסב על כל הפרשה של קישות, ברם התוס' העירו שמסתבר שהוא מוסב רק על מקרה של נמצאת מרה.
- התוס' גייסו את הירושלמי. ברם, הם לא העירו שיש מח' בינה ובין הבבלי בפרשנות משנה זו. המשנה בתרומות - מח' בבלי וירושלמי בפרשנותה. לירושלמי - ספק האם היה סרוח בשעת ההפרשה, לבבלי - רע על היפה.
- רע על היפה - תמורה ה. בזיקה למח' אביי ורבא. ועיין בקידושין מו: בתוס'. הדין אינו שאסור להפריש רע אלא שאסור להפריש מרע על היפה.
- ראייה מחמש נשים - הטיפול במשנה זו בידי אמוראים קדומים לא כלל התיחסות לאת וחמור. נראה שזו סיבת ההתלהבות של רב אויא.

בבא בתרא פרק תשיעי - דף מספר 6

בס"ד, כ"ג במרחשוון תשס"א.

- הרקע להסתבכות של אביי ורבה נובע מכך שהמשנה לא עסקה בקידושין הראויים לביאה והדיוקים ממנה מושכים לכיוונים שונים.